

ಧೀರನೆಂದರೆ ಯಾರು?

‘ಧೀರನೆಂದರೆ ಯಾರು?’ ಎಂಬುದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸರಳ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಭಯ, ಆತಂಕ, ದುಃಖ, ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ, ಎಂಥ ಉತ್ಕಟ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಎದೆಗುಂದದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ‘ಧೀರ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಂಜಿಕೆ, ದುಃಖ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗದಿರುವವನೇ ಧೀರ. ಅಂಥ ಧೀರನ ಗುಣವನ್ನೇ ‘ಧೈರ್ಯ’ ಎನ್ನುವುದು. ಆದರೆ ಧೀರನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಮಾಡಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು. ಕಾಳಿದಾಸನ ‘ಕುಮಾರ ಸಂಭವ’ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ವಿಕಾರ ಹೇತೌ ಸತಿ ವಿಕ್ರಿಯನ್ನೇ ಯೇಷಾಂ ನ ಚೇತಾಂಸಿ ತ ಏನ ಧೀರಾಃ’ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೇಳಿಕೆ ಇದೆ. ಧೀರನನ್ನು ಕುರಿತು ಕಾಳಿದಾಸನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ (Definition) ಇದು. ‘ಮನೋವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆತನೇ ಧೀರ’ ಎಂಬುದು ಈ ಹೇಳಿಕೆಯ ಅರ್ಥ.

ಹೀಗೆ ಕಾಳಿದಾಸ ‘ಧೀರ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭವೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಹಿಮವಂತನ ಪ್ರತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿ ಲೋಕೋತ್ತರ ಸುಂದರಿ, ವಿವಾಹ ವಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತಾರುಣ್ಯ, ಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾರದರು – ಆಕೆ ಪರಿಶಿವನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿ, ಆತನ ಅಧಾರ್‌ಗಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆಂದು – ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಶಿವ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ, ಪರಮ ವಿರಾಗಿಯಾಗಿ, ಹಿಮಶ್ವರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ, ಒಂದು ದೇವನಾರು ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾರದರ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಹಿಮವಂತ ತನ್ನ ಮಗಳು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು, ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಶಿವನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯೌವನ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಮೆಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸೇವೆ – ಯಾವುದೂ ಶಿವನನ್ನು ‘ಅಸ್ಥಿರ’ ಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆತ ‘ಧೀರ’. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ವಿಕಾರ ಹೇತೌ ಸತಿ ವಿಕ್ರಿಯನ್ನೇ ಯೇಷಾಂ ನ ಚೇತಾಂಸಿ ತ ಏನ ಧೀರಾಃ’ ಎಂದು ಕವಿ ಉದ್ಗರಿಸಿರುವುದು. ಮುಂದೆ ಶಿವನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ – ‘ಕುರ್ಮಾಂ ಹರಸ್ವಾಪಿ ಪಿನಾಕ ಪಾಣೇಃ ಧೈರ್ಯ ಚ್ಯುತಿಂ’

(ಶಿವನ ಪಾಣಿಯಾದ ಹರನ ‘ಧೈರ್ಯ’ವನ್ನು ಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ) ಎಂದು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದ ಮನ್ಮಥನೂ ಬರಿಯ ಬುದಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಧೀರ ಶಿವನ ಧೈರ್ಯ ಚ್ಯುತಿಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ!

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಯ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವಾತನನ್ನು ಮಾತ್ರ ‘ಧೀರ’ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಂದಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ‘ಅಧಿರ’ಗೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ, ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಗ್ರಾಹಕನನ್ನು ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಿಂದ ಮರಳುಗೊಳಿಸುವ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದರೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗುವ ದೃಶ್ಯಾನುಭವ, ಕಿವಿಗಳಿಂದಾಗುವ ಶಬ್ದಾನುಭವ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಲುಪುವ ಗಂಧ, ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಅನುಭವವಾಗುವ ಸ್ವಾದ, ಚರ್ಮದಿಂದಾಗುವ ಸ್ಪರ್ಶಾನುಭವ – ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಮನೋವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಬಹುದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಣಜಕ್ಕೆ ತಂದು ಸುರಿಯುವ ಸಂವೇದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗಬಹುದು; ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳ್ಳಬಹುದು; ಉದ್ದೇಶ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ‘ಕಣ್ಣು, ನಾಲಿಗೆ, ಮನವು ನಿನ್ನದೆಂದೆನಬೇಡ.. ನಿನ್ನ ಕೊಂದಾವು..’ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು, ಆದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಕೃತಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಿ ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ; ಕೇಳಬಾರದ್ದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ; ತಿನ್ನಬಾರದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ; ಮುಟ್ಟಬಾರದ್ದನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತೇವೆ; ದುರ್ವಾಸನೆಯನ್ನೇ ಸುವಾಸನೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಸುಖಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನಾದವನು, ‘ಧೀರ’ನೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಿಗೆ ವಿಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇಂಥ ‘ಧೀರ ಸ್ಥಿತಿ’ಯನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಎರಡೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ‘ಉದ್ಧರೇದಾತ್ಮ ನಾತ್ಮಾನಂ..’ (ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು..) ಎಂದಿರುವುದು!

■ ವೈನತೇಯ

<h3>ಮಾತೇ ಮತ್ತು</h3>	
<p>★ ಹೃದಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವುದೆಂದರೆ, ಅಬ್ಬಾ.. ಅದೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷ!</p> <p style="text-align: right;">-ರೂಮಿ</p>	<p>★ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದಾದರೆ ನಂಬುತ್ತೇವೆ; ನಂಬಿದರೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆ; ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.</p> <p style="text-align: right;">-ಮದರ್ ತೆರೆಸಾ</p>
<p>★ ಬಂಧುಗಳು ಆದವರು ಬಂದುಡು ಹೋಗುವರು ಬಂಧುಗಳು ಕಲಿಯಲಿರಿಯರು ಗುರುವಿಂದ ಬಂಧುಗಳು ಉಂಟೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.</p> <p style="text-align: right;">-ಸರ್ವಜ್ಞ</p>	<p>★ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಅನುಭವ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆ.</p> <p style="text-align: right;">-ಆಸ್ಕರ್ ವೈಲ್ಡ್</p>
<p>★ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಜನರನ್ನು ಆಲಿವೆರ್‌ದಿಸಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ದುರಹಂಕಾರವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಅವರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ.</p> <p style="text-align: right;">-ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ</p>	<p>★ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊರದೂಡಿದರೆ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯೇ ಸೃಶಾನವಾಗುತ್ತದೆ.</p> <p style="text-align: right;">-ರಾಬರ್ಟ್ ಬ್ರೌನಿಂಗ್</p>
<p>★ ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಥವಾ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಹೃದಯದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.</p> <p style="text-align: right;">-ಹೆಲನ್ ಕೆಲ್ಲರ್</p>	<p>★ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಪ್ಯಾರಾಚೂಟ್‌ಗಳಂತೆ. ಅವು ತೆರೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ.</p> <p style="text-align: right;">-ಜೀಮ್ಸ್ ಡೆವರ್</p>
<p>★ ಆರೋಗ್ಯವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಣಿಕೆ, ತೃಪ್ತಿಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಪತ್ತು. ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ.</p> <p style="text-align: right;">-ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ</p>	<p>★ ಜಾಹೀರಾತುಗಳೆಂದರೆ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಹಣವನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವಂತೆ ಜನರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದು.</p> <p style="text-align: right;">-ಎಲ್ ರೋಜರ್ಸ್</p>
	<p>★ ಮೊದಲು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ, ಆಮೇಲೆ ನೀವು ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಕೃತಗೊಳಿಸಬಹುದು.</p> <p style="text-align: right;">-ಮಾರ್ಕ್ ಟ್ವೇನ್</p>
	<p>★ ನೀವು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕಲಿಸಲಾರಿರಿ. ಆದರೆ ಅವರೊಳಗೆ ನೋಡಿ ಅವರೇ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗಬಹುದು.</p> <p style="text-align: right;">-ಗಲಿಲಿಯೊ</p>
	<p>★ ಗೆಳೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಯಾವತ್ತೂ ಒಂದು ಮಧುರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಅದೊಂದು ಅವಕಾಶ ಅಲ್ಲ.</p> <p style="text-align: right;">-ಖೀಲೆಲ್ ಗಿಬ್ರಾನ್</p>